

Vurderinger av SOS4020 – Kvantitativ metode

Vurdering fra Johan Fredrik Rye (ISS, NTNU), jf. tilsynsrapport fra Bente Rasmussen (ISS, NTNU)

I rapporten gis en vurdering av kurset *SOS4020 – Kvantitativ metode* ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitet i Oslo. Kurset er et obligatorisk kurs for studentene på masterprogrammet i sosiologi, og skal gi en videreføring i kvantitative analysemetoder. Kurset tas av om lag 60 studenter (58 oppmeldte i 2018, jf. evalueringsundersøkelsen).

Kurset er vesentlig lagt om fra 2018. Omleggingene var motivert ut fra et ønske om mer varierte eksamensformer (jf saksfremlegg 13/17 til programrådet i sosiologi datert 6. april 2017). Tidligere ble studentene vurdert ut fra en skoleeksamen og en emneoppgave. Fra 2018 består eksamen av en mappeinnlevering med to elementer («mini-artikkel» og «kort notat»). Den nye evalueringsformen har selvsagt implikasjoner for kurset i sin helhet.

I denne rapporten vurderer jeg a) det nye evalueringsoppleggets hensiktsmessighet, og spesielt b) om de konkrete eksamenskarakterene svarer til det som bør forventes ut fra nasjonale retningslinjer for karakterfastsettelse i høyere utdanning.

Utgangspunktet for vurderingene har vært a) diverse kursbeskrivelse for kurset, inkl. om eksamen fra 2016, 2017 og 2018, b) to sett eksamensoppgaver fra 2016 og 2018, dvs. før/etter omlegging, og c) resultater fra studentenes evalueringer av kursene (V16, V17 og V18).

Samsvar mellom læringsmål, undervisning og evalueringsmetodikk?

Vurderingsformene på SOS4020-kurset må sees i relasjonen til kursets læringsmål og arbeidsformer, og vurderes ut fra samsvaret mellom disse elementene. Læringsmålene på kurset er klart og tydelig utformet, og de er dessuten til dels rimelig konkrete i utformingen. Jeg mener den nye mappeevalueringen i all hovedsak samsvarer godt med disse læringsmålene. Arbeidet med «mini-artikkelen» sikrer at studentene ikke kun sitter igjen med overflate-kunnskap, men at de faktisk må beherske den kvantitative analysen som kurset favner gjennom å demonstrere egne praksisferdigheter. Retningslinjene for Arbeid 1 gir godt grunnlag for studentenes arbeide med mappen. Også instruksjonene for Arbeid 2 er gode og vil kreve at studentene mer aktivt både har metode-tekniske ferdigheter og evne til kritiske, analytiske vurderinger.

Også de tidligere eksamensformene (med oppgave og skoleeksamen) ville rimelig godt kunne vurdere studentenes kompetanse i kvantitative metoder, både i bredde og dybde. Det nye opplegget virker imidlertid i større grad å vektlegge studentenes «ferdigheter» (å *bruke* metode) fremfor «kunnskap» (å *vite* om metode). Jeg tror det er konstruktivt. Det synes ellers som den gamle skole-eksamenen i større grad fokuserte på reproduksjon/ enkel bruk av statistisk formalkunnskap, så som bruk av tester og utregninger, til dels punkter som trolig var dekket opp på bachelornivå.

Det er også koherens mellom kursets undervisningsaktiviteter og mappeevalueringen. Det er spesielt tydelig i opplegget for seminarene, som er strukturert nettopp ut fra arbeidet med «mini-artikkelen». Også forelesningsrekken fremstår som godt samkjørt med seminarene, og dermed også mappearbeidet. Det er bra.

Samlet fremstår dagens kursopplegg som svært koherent i utforming av læringsmål, undervisningsmetoder og evalueringsform.

Lærende vs. kontrollerende vurderingsmetoder

Evalueringsmetodikken på SOS4020-kurset er klart formativ. Det er rimelig å anta at opplegget virker motiverende på studentene, som arbeider med eksamensoppgaven (Arbeid 1) gjennom hele semesteret. Det skulle bidra til mer aktive læringsformer. Ut fra studentenes selv-rapportering virker det også som det faktisk er relativt høy deltakelse både på forelesninger og seminarer.¹

Et vanlig problem med «lærende» eksamensformer, som på SOS4020-kurset, er at eksaminasjonen ikke i særlig grad fanger opp manglende breddekunnskaper. Jeg mener det ikke er grunn til å frykte dette her, og uansett ikke i større grad enn ved den tidligere eksamensformen. Arbeidet med Arbeid 1 favner hele den kvantitative forskningsprosessen på en konstruktiv måte.

Teoretisk er det selvsagt mulig for studentene å «jukse» – i stort eller smått, bevisst eller ubevisst - både på Arbeid 1 og Arbeid 2. Man kan f.eks. tenke seg at en student kopiere elementer fra tidligere oppgaver eller levere inn arbeider som helt eller delvis er skrevet av andre. Den tidligere skoleeksamen på faget ville trolig i større grad «avslørt» disse studentene. Jeg mener likevel at spesielt formen på Arbeid 1 gjør dette til en mindre aktuell problemstilling på SOS4020-kurset. Arbeidsbeskrivelsene omtaler grundig plagiat og regler mot reproduksjon av analyser fra tidligere oppgaver, og man kan absolutt anta at mappeutforming gjør det lite trolig at studenter ikke selv gjennomfører arbeidene.

Den tapte «kontrollfunksjonen» synes uansett langt mindre problematisk enn gevinstene av at studentene arbeider mer aktivt og selvstendig med stoffet gjennom semesteret.

Faglig standard på utvalgte oppgaver

Jeg har lest fire eksamensoppgaver, to fra 2016 (semesteroppgave/skoleeksamen) og to fra 2018 (mapper). Utvalget av oppgaver er naturlig nok for lite til å vurdere karaktersetningen grundig. Gitt at de utvalgte oppgavene er representative, kan man gjøre følgende vurderinger:

- 1) Det er jevnt over godt faglig nivå på studentenes eksamensarbeider, både i 2016 og 2018. Også C-oppgavene viser god overordnet forståelse av regresjonsmetodikk, og studentene viser at de er i stand til å utføre regresjonsanalyser på selvstendig grunnlag.
- 2) Det er relativt mindre tydelige forskjeller mellom A og C-oppgavene enn man kunne forvente. Det er til dels et resultat av at arbeidene i stor grad går ut på å lære seg en metodisk fremgangsmåte, en «oppskrift», og så demonstrere at man behersker praktiseringen av denne fremgangsmåten. Dermed blir det vanskeligere å falle helt gjennom, samtidig som det blir vanskeligere for A-kandidatene å skille seg ut fra de andre. Arbeid 2 er i så måte mer egnet enn Arbeid 1. Kunne man også utvikle oppgave-elementer som i større grad krever mer selvstendige besvarelser?

¹ Høy deltakelse på seminarer er kanskje mindre overraskende, ettersom det er obligatorisk *oppmøte* (i tillegg til obligatoriske *aktiviteter*). Ut fra en generell skepsis til obligatorisk oppmøte i høyere utdanning foreslår jeg at kravet til kroppslig tilstedeværelse på seminarene revurderes. Er det nødvendig? Vil ikke de aller fleste studentene «frivillig» ønske å delta på disse seminarene, ettersom man kan anta at flertallet av dem faktisk er avhengig av seminarene for å gjennomføre de obligatoriske *aktivitetene*? Studentene som eventuelt allerede har kompetansen som kreves for å levere et godt mini-notat på egen hånd, eller som erhverver seg denne gjennom selvstyrte studier – bør de bruke tid på seminarene? Kan de ikke heller levere mappe-bidragene gjennom semesteret? Dette er imidlertid en løpende diskusjon med større nedslagsfelt enn SOS4020-kurset, og jeg skal derfor ikke utdype dette punktet videre her.

- 2) 2018-oppgavene reflekterer noe bedre regresjonsforståelse enn 2016-oppgavene. Det er likevel ikke store forskjeller mellom årene.

Eksamensoppgavene bekrefter ellers at studentene først og fremst presterer spesielt godt på de metode-tekniske, statistiske utfordringene ved kvantitative analyser i samfunnsvitenskapene. Dette er interessant valg fra instituttets side. Det er ikke rapportens mandatet å vurdere kursets substansielle innhold, som ellers er godt presentert og problematisert i den pågående debatten på Sosiologen.no. Jeg vil derfor her bare kort rose det kvantitative metodemiljøet ved instituttet for et åpenbart meget reflektert arbeid med metodeundervisningen, slik som det blant annet demonstreres gjennom omleggingen av vurderingsformene.

Studentenes evalueringer

Det er gjennomført parallelle kartlegginger av studentenes opplevelser av kurset i 2016, 2017 og 2018. Utvalgene er små (hhv. 30, 31 og 40) og med betydelig frafall (svarprosent i 2018: 69). Data er samlet inn via internett. Man skal være forsiktig med å trekke bastante konklusjoner, men materialet gir noen interessante indikasjoner:

- i) *Studentene er i all hovedsak positive til omleggingen av evalueringsformene på kurset. Å velge egne problemstillinger skaper faglig interesse og bedre begrepsforståelse. De mener et opplegg med skoleeksamen – som med tidligere eksamensordning - ikke ville økt deres arbeidsinnsats.*
- 2) Studentenes helhetlige vurderinger av kurset er jevnt over gode. De aller fleste studentene (75 prosent) mener «forelesningsserien sett under ett» er «god». Det er svært bra, om enn ikke eksepsjonelt. *Den helhetlige vurderingen av kurset synes samtidig ikke å ha blitt påvirket av omleggingene av kurset: Studentene var grovt sett like tilfredse med forelesningene både i 2017 og 2016.*
- 3) Også på de andre spørsmålene i kursevalueringene gir studentene jevnt over gode tilbakemeldinger, på samme måte som tidligere år. Seminarene – som nå fremstår som mer sentrale i kurset – får samme positive vurderinger som tidligere.

Konklusjon

Den overordnede konklusjonen er at eksamens-omleggingen på SOS4020 Kvantitative metoder har vært vellykket og bidratt til mer lærende vurderingsformer.